

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 20.04.2018
Vår ref.: 201707968-33
Arkiv: 517
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Hilde Aass

Oversendelse av klager på vedtak om godkjenning av detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan for Vardafjellet vindkraftverk, Sandnes kommune

NVE har i vedtak av 15.02.18 godkjent detaljplan og miljø-, transport- og anleggsplan (MTA) for Vardafjellet vindkraftverk. Vedtaket er påklaget. NVE har mottatt tre klager på vedtaket.

Klagene er gitt innen gjeldende frister og tilfredsstiller de øvrige vilkår for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har forberedt klagene i tråd med forvaltningsloven § 33. Klagerne har ikke bedt om oppsettende virkning. NVE vurderer oppsettende virkning som lite praktisk i denne saken.

NVE kan ikke se at klagene gir grunnlag for å endre vedtak av 15.02.18. NVE opprettholder derfor vedtaket og oversender saken til Olje- og energidepartementet (OED) for avgjørelse.

Klager

NVEs vedtak er påklaget av følgende:

Johannes Aardal g.nr. 15/1 påklager vedtaket i brev av 07.03.18. Han skriver at han som grunneier i planområdet til Vardafjellet vindkraftverk er overrasket og skuffet over at NVE ikke har valgt å vektlegge høringsuttalelsene fra Sandnes kommune, kommuneoverlegen, bydelsutvalget, naboer til vindkraftverket og han selv. Han mener det er liten tvil om at anlegget vil medføre virkninger i form av støy og skyggekast for nærliggende bebyggelse. Han stiller seg utenforstående til at NVE har godkjent en økning av vindturbinhøyden på 20 meter, med bakgrunn i beliggenheten til anlegget. Aardal ønsker at OED ser nærmere på høringsuttalelsene til detaljplanen.

Heino Dan Nielsen påklager vedtaket i brev av 07.03.18. Nielsen skriver at han i forbindelse med høringsuttalelsen til detaljplan for Vardafjellet vindkraftverk bemerket at det var feil og mangler i støyrapporten, men viser til at NVE har valgt å ikke se nærmere på dette. Han skriver at følgende er feil og mangler i støyrapporten:

- Det er ikke redegjort for hvilken vinturbintype/-modell som er lagt til grunn for beregningene. Nielsen skriver at det er stor variasjon i kildestøy fra de ulike vinturbintypene/-modellene

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

- Nielsen viser til tabell over kildestøy fra vindturbinene ved ulike vindhastigheter, og hevder at støydata som er brukt i støyrapporten ikke stemmer overens med de støydata som tidligere er presentert fra tiltakshaver for den samme vindturbintypen.
- Feilmarginene i beregningene er oppgitt til å være $-5/+3$ dB, og er ikke inkludert i planene. Nielsen mener dette vil medføre store endringer i antall berørte boliger, dersom dette legges til grunn.
- NVE godtar støysonekartet, selv om dette kun bør brukes som et supplement til tabellen.
- Nielsen viser til støyrapporten og skriver at han eier hus nr.56. Han skriver at det mangler et bolighus på eiendommen, og at støysonekartet og –tabellen viser motstridende data.
- Nielsen etterlyser dokumentasjon på at vindkraftverket har foretatt undersøkelser for hvordan ulike åpningsvinkler på hinderlysene vil kunne sjenerer naboene. Nielsen viser til referat mellom Luftforsvaret og tiltakshaver, hvor det er avtalt at dette skal gjøres.

Han viser til at også Sandnes kommune og kommuneoverlegen er bekymret for støyvirkningene. Avslutningsvis oppfordrer Nielsen OED til å gjøre om NVEs sitt vedtak.

Sviland Bydelsutval påklager vedtaket i brev av 07.03.18. De mener NVE ikke har tatt hensyn til temaene støy, skyggekast og terrengbehandling i sitt vedtak. De har følgende kommentarer til temaene

Støy:

- De oppfatter støyretningslinjene (T-1442/16) slik at «worst-case» beregninger skal legges til grunn. Ut i fra deres lokalkunnskap har de registrert 14 boliger og 1 fritidsbolig over L_{den} 45 dBA. De mener konfliktnivået knyttet til støy fra vindturbiner er stort, og at de ikke er kjent med andre prosjekter i Norge som er i nærheten av et slikt konfliktnivå.
- De viser til at utbygger har lagt til grunn L_{den} 45,5 dBA og ikke L_{den} 45 dBA.
- De viser til undersøkelsen på Lista, og anbefaling om ikke å etablere vindkraftverk nærmere enn 1000 meter fra boliger. I veilederen til støyretningslinjene (T-1442/16) er det anbefalt at grenser på 700-1000 meter mellom vindturbiner og boliger. De viser til at det for Vardafjellet vindkraftverk er 27 bygg som ligger nærmere enn 1000 meter til en vindturbin.
- De viser til at flere boliger ligger i vindskyggen. De mener det er svært kritikkverdig at NVE ikke går inn på denne problematikken i sitt vedtak.
- De etterlyser en vurdering fra NVE når det gjelder flere avbøtende tiltak og mener tiltakene må konkretiseres.
- De etterlyser også en vurdering av hva som skal til for at avbøtende tiltak skal iverksettes, og viser til at NVE ikke har stilt krav om målinger i etterkant. De mener det derfor er svært uklart hva som skal til for å utløse krav om avbøtende tiltak. De viser til veileder T-1442, hvor det står at det er vanskelig å dempe støyen fra et vindkraftverk når det er etablert.
- Avslutningsvis skriver de at det bør vurderes alternative plasseringer av vindturbinene for å redusere virkningene av støy, eller pålegg å kjøre vindturbinene i støyreduert modus.
- De mener det må stilles krav om kontroll av støy i driftsfasen, og at det må etableres et kontrollregime slik at en vet at kravene blir etterlevd.

Med bakgrunn i ovennevnte punkter er Sviland Bydelsutval bekymret over NVE sin ensidige vektlegging av den forventede vindsituasjonen i vurderingene knyttet til støy fra vindturbinene. De mener tidligere rapporter (Meventus/Sinus 2017 og TØI 2015) underbygger dette. De stiller seg skeptiske til at støyvirkningene er redusert mellom 3-4 dB fra «worst-case» til forventede beregninger, ettersom veilederen (T-1442) antyder at forskjellen sjelden utgjør mer enn 1-2 dB. Med bakgrunn i dette mener de det er behov for å kvalitetssikre beregningene.

Skyggekast:

- Sviland Bydelsutval etterlyser oppfølging/kontroll av hvorvidt avbøtende tiltak knyttet til skyggekast blir gjennomført.

Terrengbehandling:

- Sviland Bydelsutval mener detaljeringsgraden på planene er for liten, og mener at NVEs praksis på dette temaet ikke er god. De mener NVE har lite belegg for å kunne hevde at denne praksisen har ført til gode resultater. De mener at liten detaljeringsgrad gjør det vanskelig å foreslå endringer i prosjektet, og at høringen av planene derfor fremstår som lite reel. De skriver at det tidligere har blitt signalisert at terrenginngrepene skulle avklares i detaljplanen, og at det derfor er svært kritikkverdig at detaljplanene ikke synliggjør terrenginngrepene. De mener virkningene av terrenginngrepet må synliggjøres bedre.

Sviland Bydelsutval oppfordrer OED til å gjøre om vedtaket, slik at ovennevnte hensyn blir ivaretatt på en forsvarlig måte.

Motpartens vurdering av klagen

Klagen ble oversendt Vardafjellet Vindkraft AS til uttalelse i brev av 09.03.18, jamfør forvaltningsloven § 33. Tiltakshaver har kommet med kommentarer til klagen i brev av 23.03.18. NVE har ikke sammenfattet kommentarene fra tiltakshaver i saken, men vil i vurderingen av klagen referere til relevant informasjon fra brevet.

NVEs vurdering av klagen

NVE kan oppheve eller endre vedtaket dersom NVE finner klagen begrunnet, alternativt oversende klagen til OED for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33.

Etter forvaltningsloven § 33 2. ledd skal NVE avvise klagen dersom vilkårene for å behandle klagen ikke er oppfylt. Klagen er gitt innen klagefristen og tilfredsstiller de øvrige vilkår for klagerett i forvaltningslovens kapittel VI. NVE har med bakgrunn i dette forberedt klagen i tråd med forvaltningsloven § 33.

Nedenfor vil NVE kommentere nye forhold som er anført i klagen og som ikke tidligere er vurdert og/eller forhold som bør utdypes nærmere. De anførte klagegrunnene vil bli vurdert tematisk. For øvrig viser NVE til «Godkjenning av MTA og detaljplan – Vardafjellet vindkraftverk» av 15.02.18.

Støy og skyggekast

Flere av merknadene i klagen omhandler støyberegningene og metodikken, som er lagt til grunn i NVEs vurderinger av støy fra Vardafjellet vindkraftverk.

Nielsen etterlyser informasjon om hvilke vindturbinetype/-modell som er lagt til grunn i beregningene, ettersom kildestøynivået varierer mellom ulike modellene IIA (107,3 dB) og IIB (104,4 dBA). Vardafjellet Vindkraft AS (VVAS) opplyser i sine kommentarer til klagen av 23.03.18, at det er Vestas V126, turbulensklasse A med maksimal kildestøy 104,4 dBA, som er lagt til grunn. Forskjellen i oppgitt

maks kildestøynivå mellom vindturbinotypene kommer av at vindturbinbladene kan leveres med og uten tagger (serrated trailing edges), som reduserer støyemisjonen fra vindturbinene. VVAS opplyser at vindturbinbladene skal leveres med tagger og derfor vil ha en maks kildestøy på 104,4 dBA.

Nielsen mener at støydata som er brukt i støyrapporten ikke stemmer overens med de støydata som tidligere er oppgitt av tiltakshaver for den samme vindturbinotypen. VVAS viser til at kildestøy ved de ulike vindstyrkene, som Nielsen refererer til, er oppgitt ved to forskjellige høyder. Den ene er ved nacellehøyde og den andre ved 10 meter over bakken.

Nielsen mener feilmarginen på -5/+3 dBA burde blitt lagt til grunn i vurderingene, og at støysonekartet kun bør brukes som et supplement til tabellen. Han mener også at støyrapporten og –tabellen viser motstridende data. Sviland Bydelsutval mener prosjektet har omfattende vindskyggeproblematikk, og mener det er svært kritikkverdige at NVE ikke går inn på dette i sitt vedtak.

NVE konstaterer at usikkerheten knyttet til støyberegningene og vindskygge er beskrevet i støyrapporten. Det fremgår av rapporten at usikkerheten er beregnet til -5/+3 dBA, hvor usikkerheten øker med avstand fra vindturbinene. Etter NVEs vurdering er det alltid usikkerhet knyttet til støyberegninger. I tillegg er det individuelle variasjoner i opplevelsen av støy. NVE konstaterer at det fins en rekke forhold, herunder topografiske og atomsfæriske, som vil kunne medføre et endret støybilde enn det som er beregnet og at dette kan være utslagsgivende i begge retninger og i avgrensede perioder.

Når det gjelder vindskygge, vil opplevelsen av støy kunne forsterkes ved bygg som ligger skjermet til for vinden. Støy fra vindturbiner og bakgrunnsstøy, som skyldes vind, øker med vindstyrken. Ved vindstyrke over 8-10 m/s øker vanligvis bakgrunnsstøyen mer enn støy fra vindturbinene, og ved høye vindstyrker vil derfor støyen fra vindturbinene bli maskert av bakgrunnsstøyen. Det er derfor vanlig å vurdere støy fra vindturbiner ved 8 m/s på 10 meters høyde, fordi det er ved disse vindhastighetene støyen fra vindturbiner vil være mest hørbar. For bygg som befinner seg i vindskygge vil derimot støy fra terrenget maskere støy fra vindturbiner i mindre grad. Etter NVEs vurdering er det derfor positivt at det er lagt til grunn maksimal kildestøy i støyberegningene. Det finnes ingen spesielle krav til støy ved vindskygge. NVE viser til at miljødirektoratets anbefalte grenseverdier for støy fra vindturbiner ble oppdatert til $L_{den} 45$ dBA for alle boliger med støyfølsom bruk, og ikke kun for boliger som befinner seg i vindskygge (T-1442/2012).

NVE registrerer at inndelingen av grønn og gul sone på støysonekartet er feilaktig. Gul sone skal i henhold til retningslinjene være >45 dBA ikke ≥ 45 dBA, som det fremgår av kartet. NVE konstaterer at bygningene er markert i henhold til retningslinjene, og kan ikke se at det er uoverensstemmelser mellom tabell og støysonekart. Sviland Bydelsutval viser til at utbygger har lagt til grunn $L_{den} 45,5$ dBA og ikke $L_{den} 45$ dBA. NVE understreker at de beregnede verdiene er avrundet i henhold til veilederen M-128 (s.16).

Sviland Bydelsutval oppgir at det er ytterligere to boliger og en fritidsbolig, som blir berørt av støy, enn det tiltakshaver har lagt til grunn. Nielsen skriver at en av boligene på hans eiendom ikke er oppført. Tiltakshaver opplyser at boligen Nielsen refererer til er oppført etter at konsesjonssøknaden ble utarbeidet, og derfor ikke er inkludert i støyberegningene. Det er ikke beskrevet hvilke andre boliger/fritidsboliger som blir berørt. NVE forutsetter at tiltakshaver oppdaterer planene dersom det viser seg at bygninger er utelatt. Når det gjelder eventuell ny bebyggelse, viser NVE til veilederen til retningslinjer for støy i arealplanlegging (M-128) side 209, hvor det står at kommunen er ansvarlig for å sikre at endret arealdisponering ikke kommer i konflikt med støyen fra vindkraftverket.

I klagen fra Sviland Bydelsutval vises det til undersøkelse knyttet til støy fra vindkraftverket på Lista, og anbefaling om ikke å etablere vindkraftverk nærmere enn 1000 meter fra boliger. I veilederen til

støyretningslinjene (T-1442/16) er det anbefalt grenser på 700-1000 meter mellom vindturbiner og boliger. De viser til at det for Vardafjellet vindkraftverk er 27 bygg som ligger nærmere enn 1000 meter til en vindturbin. Etter NVEs vurdering sier avstanden noe om hvilke støyvirkninger som kan forventes, NVE har lagt grunn beregnede støyverdier, og har ikke stilt krav om avstand til vindturbinene.

Sviland Bydelsutval stiller seg skeptiske til at støyvirkningene er redusert mellom 3-4 dB fra «worst-case» til forventede beregninger, ettersom veilederen (M-128) antyder at forskjellen sjelden utgjør mer enn 1-2 dBA. De mener det er behov for å kvalitetssikre beregningene. Etter NVEs vurdering er det lite som tilsier at det er grunnlag for å stille tvil om utførte beregninger, og ser ikke behov for å stille krav om tredjepartsverifisering av beregningene.

Sviland Bydelsutval og Nielsen ønsker at det stilles krav om avbøtende tiltak. De etterlyser en vurdering av alternative plasseringer av vindturbinene for å redusere virkningene av støy, eller at det stilles krav om å kjøre vindturbinene i støyreduert modus. De etterlyser også en vurdering fra NVE når det gjelder flere avbøtende tiltak og mener tiltakene må konkretiseres. De viser til veileder T-1442, hvor det står at det er vanskelig å dempe støyen fra et vindkraftverk når det er etablert.

NVE viser til at det allerede er gjort flere permanente tiltak for å redusere støy fra Vardafjellet vindkraftverk. Vindturbinbladene vil være utstyrt med tagger og maksimal teoretisk effekt per turbin er redusert fra 3,6 til 3,45 MW for turbintypen Vestas V126. I tillegg er antall vindturbiner redusert fra ni til sju. NVE viser til at tiltakshaver har redegjort for ytterligere avbøtende tiltak, som kan gjennomføres dersom støy ved omkringliggende boliger blir større enn det beregningene skulle tilsa, jf. anleggskonsesjon av 05.04.17 post 17. Tiltakshaver har beskrevet avbøtende tiltak i form av å drifte enkelte av vindturbinene i støyreduert modus. I tillegg viser de til at det kan være aktuelt med beplanting og å skifte ut vinduer. Etter NVEs vurdering er avbøtende tiltak tilstrekkelig beskrevet i MTA, og vil ikke stille krav om ytterligere beskrivelse av avbøtende tiltak. NVE har vektlagt at de avbøtende tiltakene lar seg gjennomføre etter en utbygging, men vil på nåværende tidspunkt ikke pålegg avbøtende tiltak i prosjektet.

Sviland Bydelsutval og Nielsen etterlyser en vurdering av hva som skal til for at avbøtende tiltak skal iverksettes, og viser til at NVE ikke har stilt krav om målinger i etterkant. De mener det derfor er uklart hva som skal til for å utløse krav om avbøtende tiltak. De mener det må stilles krav til hvordan oppfølging/kontroll av avbøtende tiltak knyttet til skyggekast blir gjennomført, og at det må stilles krav om kontroll av støy i driftsfasen, og at det må etableres et kontrollregime slik at en vet at kravene blir etterlevd.

NVE viser til brev av 23.01.17, hvor VVAS skriver at de vil gjennomføre emmisjonsmålinger for å sikre garantert støynivå fra vindturbinene. De skriver at resultater av emmisjonsmålinger kan rapporteres til NVE sammen med annen driftsrelatert rapportering. NVE er tilsynsmyndighet for energianlegg ved bygging og drift, og vil følge opp anlegget med hjemmel i energiloven kapittel 10. NVE kan stille krav om ytterligere detaljering og dokumentasjon for hele eller deler av anlegget ved senere tidspunkt, dersom det er behov for dette. Dette gjelder også dokumentasjon som angår drift av anlegget. NVE vil ikke stille særskilte krav om dette på nåværende tidspunkt. NVE understreker at dersom det skulle vise seg at støy vurderes til å overskride anbefalte grenseverdier, kan NVE fastsette krav om blant annet å drifte anlegget i støyreduert modus.

Terrengbehandling

Sviland Bydelsutval mener detaljeringsgraden på planene er for liten, og mener at NVEs praksis på dette temaet ikke er god. De mener at liten detaljeringsgrad gjør det vanskelig å foreslå endringer i prosjektet, og at høringen av planene derfor fremstår som lite reel. De skriver at det tidligere har blitt signalisert at terrenginngrepene skulle avklares i detaljplanen, og at det derfor er svært kritikkverdig at detaljplanene ikke synliggjør terrenginngrepene. De skriver at virkningene av terrenginngrepet må synliggjøres bedre.

NVE mener tilnærmingen som er beskrevet i MTA, er viktig for prosjekter som strekker seg over store områder der det er vanskelig å gå inn i alle detaljer. Basert på erfaring fra tidligere gjennomførte prosjekter er NVEs vurdering at gode løsninger oppnås når målet defineres og ikke låses av detaljprosjektering i tidlig fase. NVE understreker at dette er etablert praksis. NVE mener at kapittelet som omhandler terrenginngrep og istandsetting for Vardafjellet vindkraftverk utgjør et tilstrekkelig verktøy for å sikre gode terrengutforminger i landskapet.

Annet

Nielsen etterlyser dokumentasjon på at tiltakshaver har foretatt undersøkelser for hvordan ulike åpningsvinkler på hinderlysene vil kunne sjenere naboene. Det vises til møte 05.07.2017 mellom Luftforsvaret/Forsvarsbygg og tiltakshaver, hvor dette ble avtalt. NVE viser til at Forsvarsbygg har uttalt seg til planene i brev av 28.11.2017, hvor de skriver at de ikke har noen ytterligere merknader til planene og at de er i samsvar med de avklaringer som ble foretatt på nevnte møte. NVE har lagt dette til grunn i sine vurderinger. NVE konstaterer at det er enighet mellom Forsvarsbygg/Luftforsvaret og konsesjonær knyttet til fargemerking og lysmerking for å fremme flysikkerheten i området, og at det er enighet mellom partene når det gjelder andre avbøtende tiltak for Forsvarets interesser. NVE ser ikke behov for ytterligere undersøkelser.

Konklusjon

NVE godkjente detaljplan og miljø-, transport og anleggsplan for Vardafjellet vindkraftverk i vedtak av 15.02.18. NVE har mottatt tre klager på vedtaket. NVE kan ikke se at det i klagen er kommet frem nye opplysninger som gir grunnlag for å endre eller omgjøre vårt vedtak av 15.02.18. Klagen oversendes derfor OED til endelig avgjørelse, jmf. forvaltningsloven § 33. Alle sakens dokumenter gjøres tilgjengelige for departementet gjennom internettløsningen SeDoc.

Med hilsen

Ingunn Åsgard Bendiksen
Direktør

Øyvind Leirset
Seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

Bydelsutvalgene i Sandnes v/ Marita Svindland
Heino Dan Holmsted Nielsen
Nordisk Vindkraft Norge AS v/Gudmund S. Sydness
Sandnes kommune

Sviland Bydelsutval v/ Leidulv Harboe
Vardafjellet Vindkraft AS
Vardafjellet Vindkraft AS v/Dag Arild Hansen